

بررسی عوامل موثر بر دل‌بستگی به مکان در مجموعه‌های مسکونی

منصوره براتی^{1*}، محمدرضا میاهی²، مریم هوشنگی³

1- دانشجوی کارشناسی ارشد گروه معماری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

*نویسنده مسئول: barati_mansoureh@yahoo.com

2- کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه شهیدبهبشتی، تهران، ایران.

m.miahi@mail.sbu.ac.ir

3- کارشناسی ارشد گروه معماری، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

maryam.houshangi@gmail.com

چکیده

در سال‌های اخیر کیفیت مسکن مورد توجه بسیاری از پژوهش‌گران و صاحب نظران قرار گرفته است. آپارتمان‌ها و مجتمع‌های مسکونی در کلان‌شهرها، با هدف توسعه مسکن و به عنوان راه‌حلی برای مشکل تامین مسکن به کار گرفته شده است. اما متأسفانه نگاه اغلب افراد ساکن در مجموعه‌های مسکونی به فضای زندگی خود، نگاهی غریبه و عاری از تعلق و دل‌بستگی به آنست و اکثراً در پس‌آذهن خود چنین تصور می‌کنند که مکان زندگی‌شان محل دلخواه نبوده و باید روزی آن را ترک و به جای دیگر بروند. این در حالی است که دل‌بستگی به مکان به تعامل فرد با مکان منجر می‌شود، به گونه‌ای که فرد خود را قسمتی از مکان می‌داند و از این‌رو مکان برای او ارزشمند می‌شود. در این راستا پژوهش حاضر سعی دارد بر پایه مرور متون و اسناد مرتبط در این حوزه ضمن ارائه تعاریف دل‌بستگی به مکان به بررسی علل و عوامل دخیل در آن بپردازد. از این‌رو با توجه به پژوهش صورت گرفته، عوامل تاثیرگذار بر افزایش حس دل‌بستگی به مکان در مجموعه‌های مسکونی عبارتند از: دید و منظر مطلوب و امکان تماشای مناظر طبیعی، تامین تسهیلات و امکانات رفاهی، برقراری تعاملات اجتماعی، نوع و کیفیت دسترسی به بلوک‌های ساختمانی و واحدهای مسکونی، کیفیت مناسب فضاهای داخلی، برقراری احساس امنیت، اصول منظر شهری و طراحی نمای مجموعه با الهام از معماری بومی منطقه، کیفیت بالای آسایش اقلیمی. نتایج چنین پژوهش‌هایی به تدوین ضوابط طراحی مناسب‌تر کمک می‌کند و امکان طراحی مسکن با کیفیت‌تر را فراهم می‌کند.

واژه‌های کلیدی: مسکن، مجموعه مسکونی، حس دل‌بستگی به مکان، راهکار طراحی.

1- مقدمه

مسکن یکی از قدیمی‌ترین کاربردهای معماری است و نشان دهنده هویت و فرهنگ است. مسکن فقط محیطی سرپوشیده برای حفاظت ساکنان از عوامل خطرزای محیطی نیست بلکه، فضایی است که در آن زندگی حاکم است و باید سرشار از زندگی باشد. مسکن شهری را می‌توان به دو الگوی تک‌خانواری و آپارتمانی تقسیم کرد [1]. مسکن بخش بزرگ شهرها را دربرمی‌گیرد و چهره شهرها با معماری مسکونی هویت می‌یابد و شهری به معیارهای مطلوب نزدیک خواهد شد که معماری مسکونی آن